

Пулик В.М.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7589-768X>

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРОТИПРАВНУ КОРЕКЦІЮ ПРАВОСУДДЯ: ІСТОРИЧНИЙ ГЕНЕЗИС НАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

УДК 343.3/7

Постановка проблеми. Питання незалежності судової влади перебуває у фокусі державної зацікавленості, свідченням чого є затверджена Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки¹. Влада свідомо резюмує, що незалежне та неупереджене правосуддя є запорукою сталого розвитку суспільства і держави, гарантією додержання прав і свобод людини та громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів держави, зростання добробуту та якості життя, створення привабливого інвестиційного клімату, своєчасного, ефективного і справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права. Протидія втручанню в діяльність судових органів за допомогою найбільш жорстких заходів правового реагування знаходиться у руслі нагальних завдань сучасної кримінально-правової політики держави, актуалізуючи відповідні наукові розвідки. Вивчення генезису національного кримінального законодавства у частині відповідальності за втручання в діяльність судових органів матиме у перспективі можливості до удосконалення норми ст. 376 КК України, одночасно демонструючи історичне розуміння змісту та призначення цієї кримінально-правової заборони.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кримінально-правовій охороні від втручання в діяльність судових органів приділена увага у працях Г. Є. Бершова, Є. М. Блажівського, Є.О.Буніна, О. С. Гореліка, С. Є. Дідика, Р. В. Кархут, О. О. Кваші, А. Г.

1 Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки: Указ Президента України від 11.06.2021 р. № 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text> (дата звернення: 11.10.2023).

Мартіросяна, С. С. Мірошніченка, Л. М. Палюх, Р.В.Сінельніка, Ю.О. Фідрі, М. В. Шепітька та інших дослідників. Проте історично-правові аспекти регламентації відповідальності, які до того ж тісно взаємопов'язані із підставами криміналізації, досліджені недостатньо, що й актуалізує доцільність проведення відповідного пошуку.

Стаття має за мету розкрити історичний генезис кримінального законодавства в частині втручання у діяльність судових органів, з обґрунтуванням відповідної його періодизації.

Виклад основного матеріалу. Науковці справедливо відзначають безпосередню залежність історії розвитку кримінального законодавства від розвитку державності, проте, задля більшої інформативності та врахування предметної спрямованості дослідження, спробуємо використати змішаний критерій, що передусім базуватиметься на чинності, юридичній силі та рівні кодифікації правової пам'ятки, яка містить кримінально-правові норми про втручання в діяльність судових органів, і уже потім – на історичних аспектах становлення Української державності. Вочевидь, що потенційній класифікації періодів історичного становлення та розвитку сучасної норми ст.376 КК буде властивий більш узагальнений характер, у порівнянні із наявними у науковій літературі прикладами періодизації кримінального законодавства України загалом (В. В. Бабаніна, В. К. Грищук, М. І. Колос, В. К. Матвійчук, П. Л. Фріс, М. І. Хавронюк та ін.). Зазначене певним чином підтверджується й науковими розвідками авторів, що займалися проблематикою кримінально-правового захисту саме процесу відправлення правосуддя (Г. Є. Бершов, А. Г. Мартіросян, І. Я. Терлюк та ін.).

Аналізуючи положення *Руської Правди*, Г. Є. Бершов звертає увагу на відсутність достатньо чіткої правової регламентації суспільних відносин у сфері здійснення правосуддя та станові критерії правового захисту, у тому числі й чиновників протосудових органів. На думку ученого, саме в ній з'являються первинні зародки спеціалізованого захисту судових органів в особах їх службовців – тиунів та огнищан – від втручання у їх діяльність у формах вбивства, насильства, у тому числі поєданого із неза-

конним заволодінням їх майном. Вчинення цих злочинів напряму пов'язувалось із виконуваними судовими функціями, про що свідчить вказівка на особливий мотив – «в обиду», а також виходячи з іманентних соціально-правових, станових рис вказаних осіб [1, с.51-52]. Про особливий захист спеціально призначених осіб, які безпосередньо здійснювали правосуддя або забезпечували його реалізацію (нагляд за порядком у суді, виклик сторін, здійснення арешту і катування звинувачених тощо) вказують й інші дослідники (В. А. Ахмедов, А. Г. Мартіросян).

Руська Правда діяла до моменту прийняття *Литовського статуту* 1529 р. на терені тих українських земель, які увійшли до складу Великого князівства Литовського, а також на Галичині у складі Речі Посполитої. Згідно його положень обов'язки з відправлення правосуддя покладалися на доволі широке коло осіб – «воєвод, старост, маршалків земських та дворних, інших державців у своїх повітах» (Розділ VI «Про суддів»). Зазначена обставина певним чином пояснює несистемність відповідальності за посягання на осіб, задіяних до сфери правосуддя, яка виявилася розпорошеною у Статуті: Розділ III «Про вольності шляхти і про розширення Великого Князівства Литовського» – покарання тому, хто без поваги віднісся до грамоти воєводи, старости і державців або побив когось з них чи викинув листа (арт. 16); Розділ VI «Про суддів» – тюремне ув'язнення за зневагу до суду і суддів через лайливі слова, погрози судді (арт.18); Розділ XI «Про головщини людей путних, селян і паробків» – штраф за побиття на посаді тіуна, пристава, ключника (арт.2) [8, с. 227, 248, 281].

Розділ IV «Про суди і про суддів» *Статуту 1566 р.* передбачав обрання у повітах суддів, підсудків та писарів (арт.1), а також можливості зі здійснення правосуддя для замкових суддів (арт.21); воєвод, старост і державців – у справах про визначені категорії деліктів (напади на шляхетські домівки, у містах, підпал і розбої на дорогах, гвалтування жінок, злодійство, фальшування, вбивство шляхтича) (арт.20). Також Статут вирізняв особу «возного», до повноважень якого віднесені були обов'язки з доставлення «позвів» та виклику осіб, прийняття присяги у свідків, видачу листів за вироком та рішенням судді і підсудка, огляду завданої

злочинами фізичної шкоди тощо (арт.5). Статут закріплював відповідальність за осоромлення, завдання ударів, спричинення ран чи вбивство судді, підсудка чи писаря, «як вряду земського, так і замкового» (арт.40), а також за побиття «возного» чи відбирання у нього листів «воеводи замкового чи повітового» (арт.6) [9, с. 294, 297-298, 304-305, 314-315].

Артикул 7 Розділу IV «Про суди і про суддів» Статуту 1588 р. розширив і доповнив положення Статуту 1566 р., заходи по забезпеченню недоторканості врядів земського та гродського розповсюджувалися тепер на членів підкоморського і комісарського судів, тобто на усі місцеві державні суди й комісарський, як різновид центрального державного суду, що мав діяти на місцях. Порівняно з санкціями Статуту 1566 р. посилювалися санкції за злочини проти членів суду, більш суворим стало покарання за вбивство члена суду. Законодавчий захист членів суду свідчить про зміцнення позицій судової влади в державі. Закріплювався публічно-правовий погляд на злочин: злочини проти членів суду розглядалися як злочини проти глави держави [10, с.397-398]. Тогочасна кримінально-правова охорона безпеки задіяних до процесу відправлення судочинства осіб стосувалася спричинення словесної образи, «що дотикає слави його і поштивості, завданням сорому» (передування сучасному розумінню неповаги до суду. – В. П.), тілесних ушкоджень та позбавлення потерпілого життя [10, с.119], причому про мотивацію протиправного впливу мова не йшла.

Окрім деталізації потерпілих від посягань на правосуддя, досягненнями Другого і Третього Статутів обґрунтовано вважати й більш чітку класифікацію деліктів, залежно від об'єктів злочинного посягання та способу порушення справ у суді; розширення форм протиправного впливу на осіб, що здійснювали правосуддя; також посилення санкцій за злочини проти членів суду.

У *Соборному Уложенні 1649 р.* збільшується кількість норм, що передбачають кримінальну відповідальність за посягання на осіб, які здійснюють правосуддя, зокрема, на їхнє життя, здоров'я, майно. Простежується тенденція до об'єднання у одній главі норм про відповідальність за злочини проти правосуддя.

Глава 10 «Про суд» регламентує кримінальну відповідальність за такого роду діяння, у тому числі за посягання на правосуддя «ззовні», тобто з боку осіб, що не наділені владою в цій сфері. У ст. 105-107 передбачалися самостійні склади щодо образи суду і судді, заподіяння судді тілесних ушкоджень, його вбивства. А. Г. Мартіросян підкреслює особливу суворість відповідальності за посягання на суддю, оскільки останній визнавався символом правосуддя [3, с.35].

За Соборним Уложенням система злочинів стає більш складною; сукупність норм про злочини вперше набуває характеру саме системи. Варто зауважити, що на перше місце поставлені найбільш небезпечні для феодального суспільства діяння: злочини проти церкви, державні злочини, особливо небезпечні делікти проти порядку управління. Таким чином, Соборне Уложення закріпило основні риси політичного ладу та права, які виявилися достатньо стабільними упродовж двохсот років, не зважаючи на усі реформи XVIII ст. [6, с.81].

Учені підсумовують, що у Соборному Уложенні отримала свій розвиток тенденція до розширення та посилення відповідальності за посягання на осіб, які здійснюють судочинство або беруть у ньому участь, на їхнє життя, здоров'я, честь і достоїнство, на авторитет суддів [3, с.35]; знайшов відображення достатньо послідовний та прогресивний на той час підхід законодавця до організації кримінально-правової охорони діяльності судових органів від втручання шляхом концентрації та інтеграції передових положень Руської Правди, Литовських Статутів 1529, 1566, 1588 рр., Судебника 1497 р. у зазначеному аспекті [1, с.56].

Автори *Прав, за якими судиться малоросійський народ* 1743 р. забезпечили кримінально-правову охорону судової діяльності. Це вбачається з п. 1 арт. 5 глави 7, у якому зазначалося: «Під час проведення судового засідання щоб судді та інші судові працівники були захищені від будь-яких небезпек... ніхто не міг без потреби або у справах, без попередження, в судове приміщення... приходити з вогнепальною зброєю, тобто: з пістолетами, фузією та іншого, крім звичайної зброї: шаблі, шпаги або кортика...; до того ж не повинно бути ні від кого в судовому приміщенні шуму

і сварки...». Якщо ж хтось порушив ці правила, то мав бути притягнутий до відповідальності. Так, той, хто вчинив шум чи сварку, мав сплатити на канцелярські витрати 14 рублів 10 копійок. Того, хто проявив зухвалість і наніс вербальну образу судді чи працівникам суду, зневажаючи їх честь і славу, мали взяти під арешт строком на 6 тижнів. Крім того, за нанесене безчестя він зобов'язаний був сплатити потерпілій особі відповідну суму коштів згідно з її соціальним статусом. Якщо ж злочинець у приміщенні суду ударив суддю або іншого працівника цієї установи чи поранив його, то винного мали засуджувати до відрубання руки з одночасним стягненням із нього штрафу за скалічення або поранення потерпілого у подвійному розмірі, відповідно до соціального статусу останнього. У разі, якщо від такого побиття чи поранення настала смерть потерпілої особи, або суддя чи працівник суду був убитий в іншому місці, то вбивці мали підлягати четвертуванню або іншій надзвичайно суворій страті. До того ж дітям та родичам вбитого мали виплачуватися кошти «за голову» відповідно до його соціального статусу (п. 2 арт. 5 гл. 7 Прав) [2, с.423].

Г. Є. Бершов звертає увагу на обстановку як на важливий момент вчинення делікту – суд був захищений від втручання у його діяльність безпосередньо під час судового процесу та не мав відповідного захисту поза ним. Науковець пояснює означений момент, по-перше, спрощеною процедурою судочинства, яка не розтягувалася на кілька днів, тижнів, місяців і навіть років, як це буває в сучасній практиці роботи судів, справа вирішувалась в один день, що виключало можливість впливу на суд в конкретній справі у не обумовлений судовим розглядом час. По-друге, тогочасний рівень розвитку кримінально-правової доктрини не дозволяв сформуванню універсальної правової конструкції, яка б створювала відповідні гарантії без прив'язки до визначеного процесу судового розгляду [1, с.57].

У кримінальному законодавстві Російської імперії (XVIII-XIX ст.) відбувається поступове підвищення відповідальності за посягання на осіб, що здійснюють правосуддя, а також на саму діяльність державного апарату, у тому числі і суду [3, с.38].

В Уложення про покарання кримінальні і виправні 1845 р., як зазначає А. Г. Мартіросян, законодавець відмовився від спе-

ціальних кримінально-правових норм, що забезпечували гарантії недоторканності і безпеки осіб, які здійснюють правосуддя. Їх інтереси охоронялися у рамках норм, що передбачають кримінальну відповідальність за опір і непокору владі (розділ 4 Уло-ження «Про злочини і проступки проти порядку управління») [3, с.38]. Наведену позицію поділяє й Г. Є. Бершов, стверджуючи, що прогалини у правовому захисті служби у сфері здійснення правосуддя виявилися побічним наслідком тенденції обмежен-ня законодавцем чиновницького свавілля, у тому числі й шляхом запровадження розгалуженої мережі спеціальних норм про злов-живання у справах служби [1, с.58]. Л. М. Палюх висновує, що у багатьох нормах Уложення 1845 р. законодавець передбачав пра-вову охорону адміністративних відносин, а водночас відносин у сфері судочинства, – отже, законодавець якісно не відособлював ці групи суспільних відносин як об’єкти кримінально-правової охорони [5, с.79].

В цілому ж масив кримінально-правового захисту діяльності з відправлення правосуддя (як складової частини реалізації дер-жавної влади) носив доволі розпорошений характер та охоплював собою відповідальність за: непокору чи протидію встановленій урядом владі (ст.262-264); умисне подання скарг або інших доку-ментів судовому чи урядовому органу або посадовій особі з об-разливими висловами (ст.283); спротив виконанню судових ухвал чи інших постанов та розпоряджень встановленої урядом влади, а також законним діям чиновника «в отправлении его должности» (ст.291); образливі для суду чи іншого «правительственного ме-ста» вислови, подані у скарзі чи іншому документі (ст.310); об-разу чиновника шляхом нанесення побоїв чи якою-небудь іншою насильницькою дією, у зв’язку із виконанням останнім обов’язків служби чи унаслідок такого виконання (ст.312); образу насиль-ницькою дією «нижних служителей судебных и других присут-ственных мест» під час виконання останніми обов’язків служби (ст.315); винесення з корисливих чи інших особистих мотивів судового рішення, що не відповідає вимогам закону (ст.394); при-тягнення підсудного до більш суворого покарання, ніж те, що ви-значене законом (ст.395) чи безпідставне звільнення винного від

покарання загалом або призначення покарання, нижчого за встановлене законом (396) [7].

У *КК УРСР 1922 р.* структурно не відособлювалися норми, які передбачали кримінальну відповідальність за посягання на встановлений порядок судочинства, виконання судових рішень. В Особливій частині *КК УРСР 1922 р.* було виділено главу першу «Державні злочини», в якій виокремлено підрозділ другий – «Про злочини проти порядку управління». У *КК УРСР 1927 р.* злочини, які посягали на правосуддя, встановлений порядок досудового розслідування, виконання судових рішень, містилися у розділах другому «Злочини проти порядку управління», третьому «Службові злочини», восьмому «Порушення правил, що охороняють народне здоров'я, громадську безпеку і публічний порядок». У *КК УРСР 1927 р.* окремий розділ про злочини проти правосуддя не виділявся. Отже, при побудові системи кримінального закону об'єктом цих злочинів визначено встановлений порядок управління, службову діяльність, публічний порядок. Вперше структурний підрозділ, де були згруповані злочини проти правосуддя, з'явився у *КК УРСР 1960 р.*, зокрема – глава VIII «Злочини проти правосуддя» [5, с.85-87; 4, с.55]. Відповідно до Закону ССР «Про відповідальність за неповагу до суду» від 02.11.1989 р. Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 04.05.1990 р. № 9166-ХІ *КК України* доповнено низкою статей, у тому числі і ст. 176-1 «Втручання у вирішення судових справ».

У *КК України 2001 р.* законодавець також передбачив кримінально-правову охорону суспільних відносин щодо здійснення судочинства, виконання судових рішень (Розділ XVIII Особливої частини), тобто під час конструювання його моделі взято за основу той самий родовий об'єкт цієї групи злочинів, що і у *КК УРСР 1960 р.* Водночас законодавець більшою мірою диференціював кримінальну відповідальність за злочини проти правосуддя; сучасна норма ст.376 *КК* закріплює відповідальність за втручання у будь-якій формі в діяльність судді з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення.

Черговий етап реформування кримінального законодавства пов'язаний з діяльністю робочої групи, що діє у складі створе-

ної відповідно до Указу Президента України від 07.08.2019 р. №584/2019 Комісії з питань правової реформи. Кримінальним правопорушенням проти правосуддя приділена увага у книзі восьмій Особливої частини, якою останні класифіковані на злочини проти основ правосуддя, кримінальні правопорушення проти сприяння правосуддю та кримінальні правопорушення проти порядку виконання судового рішення. Суддею проект КК визнає громадянина України, який відповідно до Конституції України та закону призначений суддею, займає штатну суддівську посаду, а також присяжного (ст.8.1.1.). Вплив на суддю віднесено до злочинів проти основ правосуддя, об'єктивна сторона якого полягає у впливі на суддю (чи його близьку людину) у зв'язку зі здійсненням правосуддя (ст.8.1.5.). Ознаками, що підвищують тяжкість злочину, проект називає його вчинення: у складі простої групи; з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних із ними можливостей; з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення; з корисливого мотиву (ст.8.1.3.) [11].

Висновки. З огляду на викладений матеріал та проаналізовані наукові напрацювання вважаємо можливим запропонувати дещо більш деталізовану модель періодизації кримінально-правового захисту незалежності суду і судової діяльності в Україні, враховуючи також сучасні кодифікаційні процеси у сфері кримінального права:

- I етап (XI – XV ст.) – зародження витоків кримінально-правової політики у сфері забезпечення охорони від втручання в діяльність судових органів та осіб, на яких покладені обов'язки з відправлення правосуддя. У правових пам'ятках того часу йшлося виключно про фізичне насильство (тілесне ушкодження, вбивство) у відношенні до осіб, уповноважених на здійснення судочинства. При цьому судова влада була невіддільною від князя, який делегував її реалізацію значній кількості своїх слуг, без чіткого переліку;

- II етап (XVI – XIX ст.) – становлення кримінально-правової політики у сфері забезпечення охорони від втручання в діяльність судових органів та осіб, на яких покладені обов'язки з відправ-

лення правосуддя. Відповідальність за посягання на задіяних до сфери правосуддя осіб не вирізняється чіткістю системи, зберігаючи розпорошеність норм у різних структурних частинах кодифікованих актів. Тогочасну кримінально-правову охорону загалом можна звести до відповідальності за спричинення словесних образ, тілесних ушкоджень та позбавлення потерпілого життя. Простежуємо тенденцію до об'єднання у самостійних структурних одиницях норм, що передбачають відповідальність за злочини проти правосуддя; виникає розуміння, що різні форми насильства над особами, що залучені до сфери правосуддя, обумовлені саме виконанням останніми своїх професійних обов'язків;

- III етап (початок XX ст. – прийняття КК України 2001 р.) – система деліктів проти правосуддя отримує закріплення у кримінальному законодавстві; відбувається процес фіксації у межах кримінально-правової політики забезпечення охорони від втручання в діяльність судових органів та осіб, на яких покладені обов'язки з відправлення правосуддя, змісту протиправної поведінки, що відповідає сучасній нормі ст.376 КК;

- IV етап (кінець XX ст. – до тепер) – подальше удосконалення кримінально-правової політики у сфері забезпечення охорони від втручання в діяльність судових органів та осіб, на яких покладені обов'язки з відправлення правосуддя.

1. *Бершов Г. Є. Історія розвитку законодавства про кримінальну відповідальність за втручання у діяльність судових органів (XI-XIX ст.). Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2012. № 3. С. 50-59.*
2. *Колос М. І. Українське кримінальне право: походження, розвиток і сучасність: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Острозь, 2019. 471 с.*
3. *Мартіросян А. Г. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність осіб, які здійснюють правосуддя: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Луцьк, 2011. 212 с.*
4. *Мірошниченко С. Злочини проти правосуддя за кримінальними кодексами радянської доби (історико-правовий аналіз). Вісник Національної академії прокуратури України. 2012. № 2. С. 55-59.*
5. *Палюх Л. М. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення проти правосуддя : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2021. 554 с.*

6. *Российское законодательство X – XX веков. В девяти томах. Т. III. Акты Земских соборов. М.: Юрид. лит., 1985. 512 с.*
7. *Российское законодательство X – XX веков. В девяти томах. Т. VI. Законодательство первой половины XIX века. М.: Юрид. лит., 1988. 432 с.*
8. *Статуты Великого князівства Литовського: у 3 т. Том I. Статут Великого князівства Литовського 1529 року / За ред. С. Ківалова, П. Музиченка, А. Панькова. Одеса: Юридична література, 2002. 464 с. URL: https://knihi.com/Siarhiej_Kivalau/Statuti_Vielikoho_kniazivstva_Litovskoho_U_3_t_Tom_I.html#469 (дата звернення: 24.08.2023).*
9. *Статуты Великого князівства Литовського: у 3 т. Том II. Статут Великого князівства Литовського 1566 року / За ред. С. Ківалова, П. Музиченка, А. Панькова. Одеса: Юридична література, 2003. 560 с. URL: https://knihi.com/Siarhiej_Kivalau/Statuti_Vielikoho_kniazivstva_Litovskoho_U_3_t_Tom_II.html#341 (дата звернення: 24.08.2023).*
10. *Статуты Великого князівства Литовського: у 3 т. Т. III. Статут Великого князівства Литовського 1588 р: У 2 кн. Кн. 2 / За ред. С. Ківалова, П. Музиченка, А. Панькова. Одеса: Юридична література, 2004. 568 с. URL: https://knihi.com/Siarhiej_Kivalau/Statuti_Vielikoho_kniazivstva_Litovskoho_U_3_t_Tom_III_Kniha_2.html#393 (дата звернення: 24.08.2023).*
11. *Текст проекту нового Кримінального кодексу України (станом на 22.05.2023 р.). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2023/05/22/kontrolnyj-tekst-proektu-kk-22-05-2023.pdf> (дата звернення: 28.08.2023).*

Пулик В. М. Відповідальність за протиправну корекцію правосуддя: історичний генезис національного кримінального законодавства

У статті досліджено історичний генезис національного кримінального законодавства у частині регламентації відповідальності за втручання в діяльність судових органів. Досліджено правові пам'ятки Київської Русі, Великого князівства Литовського, Речі Посполитої, Російської імперії, радянської доби та незалежної України – чинний Кримінальний кодекс 2001 р. та створений у процесі реформування кримінального законодавства його сучасний проект. У процесі розроблення моделі періодизації кримінально-правового захисту незалежності суду і судової діяльності в Україні запропоновано до застосування змішаний критерій, що базується на чинності, юридичній силі та рівні кодифікації правової пам'ятки, яка містить кримінально-правові норми про втручання в діяльність судових органів, а також враховує історичні етапи становлення Української державності. Визначено етапність розвитку кримінального законодавства

у цій сфері: I етап (XI – XV ст.) – зародження витоків кримінально-правової політики у сфері забезпечення охорони від втручання в діяльність судових органів та осіб, на яких покладені обов'язки з відправлення правосуддя; II етап (XVI – XIX ст.) – становлення кримінально-правової політики у сфері забезпечення охорони від втручання в діяльність судових органів та осіб, на яких покладені обов'язки з відправлення правосуддя; III етап (початок XX ст. – прийняття КК України 2001 р.) – фіксація у межах кримінально-правової політики забезпечення охорони від втручання в діяльність судових органів та осіб, на яких покладені обов'язки з відправлення правосуддя, змісту протиправної поведінки, що відповідає сучасній нормі ст.376 КК; IV етап (кінець XX ст. – до тепер) – подальше удосконалення кримінально-правової політики у сфері забезпечення охорони від втручання в діяльність судових органів та осіб, на яких покладені обов'язки з відправлення правосуддя.

Ключові слова: кримінально-правова охорона, правосуддя, судова влада, генезис, втручання, відповідальність.

Pulyk V.M. Liability for Unlawful Correction of Justice: Historical Genesis of National Criminal Law

The article examines the historical genesis of national criminal legislation in terms of regulating liability for interference with the judiciary. The author analyzes the legal monuments of Kievan Rus, the Grand Duchy of Lithuania, the Commonwealth of Poland, the Russian Empire, the Soviet era and independent Ukraine – the current Criminal Code of 2001 and its current draft created in the course of reforming criminal legislation. In the process of developing a model for periodization of criminal law protection of judicial independence and judicial activity in Ukraine, the author proposes to apply a mixed criterion based on the validity, legal force and level of codification of a legal instrument containing criminal law provisions on interference with the activities of judicial bodies, and also takes into account the historical stages of formation of Ukrainian Statehood. The author identifies the stages of development of criminal legislation in this area: Stage I (XI - XV centuries) – the origins of criminal law policy in the field of protection against interference with the activities of judicial authorities and persons entrusted with the administration of justice; Stage II (XVI - XIX centuries) – the formation of criminal law policy in the field of protection against interference with the activities of judicial authorities and persons entrusted with the administration of justice; III stage (early twentieth century - adoption of the Criminal Code of Ukraine in 2001) – fixation of the content of unlawful behavior within the criminal law policy of ensuring protection against interference with the activities of judicial authorities and persons entrusted with the administration of justice, which corresponds to the current provision of Article 376 of the Criminal Code; IV stage (late twentieth century - to the present) – further improvement of the criminal law policy in the area of ensuring protection against interference with the activities of judicial authorities and persons entrusted with the administration of justice.

Keywords: criminal law protection, justice, judiciary, genesis, interference, responsibility.